

сенімді | надежное
сақтандыру | страхование

«МҰНАЙ САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

КӘСІБИ ЖАУАПКЕРШІЛІКТІ ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

**«Мұнай сақтандыру компаниясы» Акционерлік Қоғамы
Директорлар Кеңесі Бекіткен
2025 жылғы «03» сәуірде №02-01/09 хаттама
2025 жылғы «07» сәуірден бастап күшіне енді**

Семей қ.

МАЗМҰНЫ:

1.	АНЫҚТАМА	3
2.	ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	3
3.	САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІСІ	4
4.	САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ	4
5.	САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ЖАТҚЫЗЫЛМАЙТЫН НЕГІЗДЕР	5
6.	САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ, ФРАНШИЗА, САҚТАНУШЫНЫҢ ШЫҒЫНДАРЫ	8
7.	САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ	8
8.	САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН ОРНЫ	9
9.	САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ	9
10.	ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ	10
11.	САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ТАРАПТАРДЫҢ МІНДЕТТЕРІ	12
12.	САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ	12
13.	САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ	13
14.	САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІ НЕМЕСЕ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНЕН БАС ТARTУ ТУРАЛЫ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МЕРЗІМІ	15
15.	САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ШАРТТАРЫ	16
16.	ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІНІҢ ӨЗГЕРУІ	17
17.	САҚТАНДЫРУ ШАРТЫ БОЙЫНША ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ	17
18.	ФОРС-МАЖОР	18
19.	ҚОСЫМША ТАЛАПТАР	18

1. АНЫҚТАМА

- 1.1. Сақтандыру ережелерінде келесі негізгі ұғымдар қолданылады:
 - 1.1.1. **Сақтандырушы**-сақтандыруды жүзеге асыратын тұлға, яғни сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушыға немесе пайдасына шарт жасалған өзге тұлғаға (пайда алушыға) шартта белгіленген сома (сақтандыру сомасы) шегінде сақтандыру төлемін жүргізуге міндетті.
 - 1.1.2. **Сақтанушы**-сақтандырушымен сақтандыру шартын жасасқан тұлға. Заңды тұлғалар мен азаматтар сақтанушы бола алады.
 - 1.1.3. **Сақтандырылушы**-өзіне қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға.
 - 1.1.4. **Пайда алушы (үшінші тұлға/ жәбірленуші)** – сақтандыру шартына немесе Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға.
 - 1.1.5. **Сақтандыру шарты**-сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндеттенетін жазбаша келісім, ал Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушыға немесе пайдасына шарт жасалған өзге тұлғаға (пайда алушыға) сақтандыру төлемін шартта белгіленген сақтандыру сомасы шегінде жүзеге асыруға міндеттенеді.
 - 1.1.6. **Сақтандыру жағдайы**-сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға.
 - 1.1.7. **Сақтандыру сомасы**-сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы.
 - 1.1.8. **Сақтандыру сыйлықақысы**-сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемелерін қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы.
 - 1.1.9. **Сақтандыру тарифі**-сақтандыру объектісін және сақтандыру тәуекелінің сипатын ескере отырып, сақтандыру сомасының бірлігінен сақтандыру сыйлықақысының айқындаушы мөлшерлемесі.
 - 1.1.10. **Франшиза**-сақтандырушыны белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден сақтандыру шарттарымен көзделген босату.
 - 1.1.11. **Сақтандыру төлемі**-сақтандырушы сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру жағдайы басталған кезде не жинақтаушы сақтандыру шартында айқындалған мерзім басталған кезде сақтандыру сомасы шегінде төлейтін ақша сомасы.
 - 1.1.12. **Сақтандыру аумағы**-сақтандыру ережесінде және/немесе шартында көзделген сақтандырылған қызметті жүзеге асыру және/немесе зиян келтіру аумағы болып табылады.
 - 1.1.13. **Кәсіптік жауапкершілікті сақтандыру** дегеніміз-арнайы рұқсаттың (лицензияның, хабарламаның) негізінде жүргізілетін және (немесе) арнайы білімді, тәжірибені және (немесе) біліктілікті талап ететін кәсіптік қызмет процесінде немесе нәтижесінде қате әрекеттер (әрекетсіздік) және (немесе)олқылықтар салдарынан үшінші тұлғаларға зиян келтіруге байланысты залалдың ішінара немесе толық өтемақысы мөлшерінде сақтандыру төлемдерін жүзеге асыруды көздейтін азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру түрі.
 - 1.1.14. **Сақтандыру омбудсманы**-өз қызметінде "сақтандыру қызметі туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес сақтандыру нарығына қатысушылар арасындағы келіспеушіліктерді реттеуді жүзеге асыратын тәуелсіз жеке тұлға.
 - 1.1.15. **Интернет-ресурс**-мәтіндік, графикалық, аудиовизуалды немесе өзге де түрде көрсетілетін, аппараттық-бағдарламалық кешенде орналастырылатын, бірегей желілік мекенжайы және (немесе) домендік атауы бар және Интернетте жұмыс істейтін электрондық ақпараттық ресурс. Сақтандырушының Интернет-ресурсы мына мекенжайда орналастырылған: www.nsk.kz
 - 1.1.16. **Электрондық сақтандыру шарты**-мемлекеттік органдардың және оларға ведомстволық бағынысты ұйымдардың ақпараттық жүйелерінен алынған, БСДҚ ақпараттық жүйесімен интеграцияланған деректермен бірыңғай сақтандыру дерекқоры (бұдан әрі-БСДҚ) арқылы өткізу жолымен өтініште көрсетілген мәліметтерді салыстыру (верификациялау) әдістері бойынша дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым берген сақтандыру шартының бірегей нөмірі.

2. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 2.1. Осы кәсіби жауапкершілікті ерікті сақтандыру Ережелері (бұдан әрі мәтін бойынша – "Ережелер") Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес әзірленді.

- 2.2. Сақтандыру шартын Ережелердің талаптарымен жасасу кезінде сақтандыру шартында ережелердің қолданылуы тікелей көрсетілуі тиіс және ережелердің өзі сақтандыру шартына оның ажырамас бөлігі ретінде қоса берілуі тиіс не Сақтанушы олармен танысуы тиіс. Сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушы мен Сақтанушы, егер мұндай өзгерістер мен толықтырулар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмесе, оны сақтандыру шартында тікелей көрсете отырып, Ережелердің жекелеген талаптарын өзгерту, толықтыру немесе алып тастау туралы уағдаласа алады. Бұл жағдайда Ереженің талаптары сақтандыру Шартының талаптарына қайшы келмейтін бөлігінде қолданылады.
- 2.3. Сақтандырушы ережелері негізінде Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін шамада бір немесе бірнеше Сақтанушыға, Сақтандырылған тұлғаларға бағдарланған жеке сақтандыру Шарты немесе сақтандыру шарттарының жекелеген тобы бойынша сақтандыру шарттарын қалыптастыруға құқылы.
- 2.4. Сақтандырушы мен Сақтанушы сақтандыру шартын жасасады және сақтандыру шарты бойынша Тараптар болып табылады. Ережелерге сәйкес жасалған сақтандыру шарты бойынша Сақтанушының және/немесе пайда алушыларға келтірілген зиян үшін жауапкершілік жүктелуі мүмкін өзге тұлғаның (Сақтандырылған тұлғаның) жауапкершілік тәуекелі сақтандырылуы мүмкін.
- 2.5. Сақтандырылған адамдар сақтандыру Шартында көрсетілуі керек. Егер шартта өзгеше көзделмесе, сақтанушы бір мезгілде сақтандырылған болып табылады.
- 2.6. Сақтанушы, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру жағдайы басталғанға дейін кез келген уақытта сақтандырылушыны сақтандыру шартына қосымша келісім жасасу жолымен жазбаша хабардар ете отырып, сақтандырылған адамды басқасымен алмастыруға құқылы.
- 2.7. Сақтандыру шарты келесі жолмен жасалады:
 - 2.7.1. Тараптардың бір құжатты – сақтандыру шартын жасауы арқылы жазбаша нысанда.
 - 2.7.2. электрондық нысанда беруі келесі жолмен жүзеге асады:
 - сақтандыру Ережелеріне біржақты тәртіппен қосылу және ресімдеу
- Сақтандырушының интернет-ресурсындағы шарттар.
- сақтандыру Ережелеріне біржақты тәртіппен қосылу және Сақтандырушының автоматтандырылған ақпараттық жүйесінде шартты ресімдеу (Бұл тармақ компанияның басқару органының ерекше өкіміне дейін қолданылмайды);

3. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІСІ

- 3.1. Сақтанушының/ Сақтандырылушының Сақтанушының кәсіптік қызметті жүзеге асыруы нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және/немесе мүлкіне келтірілген залалды өтеу міндетіне байланысты мүлдіктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.

4. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ

- 4.1. Сақтанушының/сақтандырылушының сақтандыру шартында айқындалған тәртіппен және шарттарда кәсіптік қызметті жүзеге асыруы нәтижесінде үшінші тұлғаларға зиян келтіргені үшін Сақтанушының/сақтандырылушының кәсіптік жауапкершілігінің туындау фактісі сақтандыру жағдайы болып табылады.
- 4.2. Кәсіптік қызмет деп Сақтанушының/сақтандырылушының арнайы рұқсат (лицензия, хабарлама) және (немесе) арнайы білімді, тәжірибені және (немесе) біліктілікті талап ететін негізінде жүзеге асырылатын қызметі, оны орындау барысында заңнамада көзделген жағдайлар туындауы мүмкін үшінші тұлғаларға зиян келтіргені үшін материалдық жауапкершілік не "рұқсаттар және хабарламалар туралы" ҚР Заңына сәйкес Сақтанушының/сақтандырылушының кәсіптік қызметін растайтын өзге құжат түсініледі,
- 4.3. Сақтанушының пайда алушыларға келтірілген залалды өтеу жөніндегі азаматтық жауапкершілігінің туындау фактісі заңды күшіне енген сот шешімі негізінде белгіленеді.
- 4.4. Оқиға келесі жағдайларда сақтандыру жағдайы деп танылады:
 - 4.4.1. Жәбірленушіге мүлдіктік залал келтіру сақтандыру шартында көрсетілген Сақтанушының/сақтандырылушының кәсіптік қызметімен тікелей себептік байланыста болса;
 - 4.4.2. Сақтанушының/сақтандырылушының байқаусызда кәсіби қателігін немесе үшінші тұлғаларға зиян (залал) келтірілген құқық бұзушылықты Сақтанушы/сақтандырылушы сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру қорғаудың басталу күнінен бұрын емес жасаса;

- 4.4.3. зиянды (залалды) өтеу туралы талапты үшінші тұлғалар сақтанушыға /сақтандырылушыға сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде және/немесе сақтандыру шартында (сотқа дейінгі тәртіп) айтылған кезеңде немесе Сақтанушы/сақтандырылушы келтірген зиянды (залалды) өтеу туралы талаппен талап арызды үшінші тұлғалар сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде және / немесе сақтандыру шартында көрсетілген кезеңде сотқа беруі тиіс;
- 4.4.4. Сақтанушының/Сақтанушының (оның қызметкерлерінің) әрекеттерін де өрескел абайсыздық белгілері жоқ болса.
"Өрескел абайсыздық" деп Сақтанушының/сақтандырылушының (оның қызметкерлерінің) кәсіби қызметті жүзеге асыру тәртібі мен шарттарын, сондай-ақ расталған кәсіби білімі мен тәжірибесі болмаған кезде қызметкердің қызметін айқындайтын лауазымдық нұсқаулықтардың, қағидалардың және басқа да нормативтік актілердің талаптарын бұзуы түсініледі.
- 4.5. Сақтандыру қорғанысы берілетін кәсіптік қызметтің нақты түрі сақтандыру шартында айқындалады.
- 4.6. Бір себеппен болған бірнеше шығындар бір сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылады.

5. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ЖАТҚЫЗЫЛМАЙТЫН НЕГІЗДЕР

- 5.1. **Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру қорғанысы мыналарға қолданылмайды:**
- 5.1.1. спорттық жарыстарға, сынақтарға немесе оларға дайындық процесіне қатысу кезінде келтірілген зиянды өтеу туралы кез келген талаптар;
- 5.1.2. Сақтанушы/сақтандырылушы өндіретін тауарларға, олар орындайтын жұмыстарға, оларға көрсетілетін қызметтерге, сондай-ақ оның тапсырмасы бойынша немесе оның есебінен дайындалатын, орындалатын немесе көрсетілетін тауарларға, жұмыстарға немесе көрсетілетін қызметтерге келтірілген залалды өтеу туралы талаптар, егер залалдың себебі тауарларды өндіру, жұмыстарды орындау немесе қызмет көрсету, тауарлар шығару процесінде орын алған оқиғалар болса;
- 5.1.3. газдардың, булардың, сәулелердің, сұйықтықтардың, ылғалдың немесе кез келген, соның ішінде атмосфералық емес жауын-шашынның (күйе, ыс, түгін, шаң және т.б.) тұрақты, үзіліссіз немесе ұзақ мерзімді жылу әсерінен немесе әсерінен туындаған кез келген залал. Алайда бұл шығындар, егер жоғарыда аталған әсер кенеттен және күтпеген болса, өтелуге жатады;
- 5.1.4. Сақтанушы/Сақтандырылған тұлға немесе оның өндірістік немесе кәсіптік қызметі шеңберінде жұмыс істейтін адамдар (оның ішінде өнім өндіру, жөндеу, басқа да қызметтер көрсету және т.б.) өндейтін, қайта өндейтін немесе өзге де жолмен әсер ететін заттарға келтірілген кез келген залалдар. Жылжымайтын мүлікке қатысты бұл шектеу мұндай мүлік немесе оның қандай да бір бөліктері Сақтанушы/Сақтандырылған тұлға қызметінің тікелей объектісі болған жағдайда ғана қолданылады;
- 5.1.5. жабдықты техникалық пайдалану талаптары мен нормаларын сақтамау нәтижесінде келтірілген зиянды өтеу туралы кез келген талаптар;
- 5.1.6. осындай сайланбалы немесе тағайындалатын лауазымды атқаратын лауазымды тұлға, директор, басқарма мүшесі ретінде Сақтанушының/Сақтандырылушының мәртебесінен немесе Сақтанушының/Сақтандырылушының қызметінің сипатынан туындайтын кез келген жауапкершілік;
- 5.1.7. зияткерлік меншік құқықтарының бұзылуына байланысты зиянды өтеу туралы талаптар;
- 5.1.8. конструкциялардың, жабдықтардың, пайдаланудың нормативтік мерзімінен тыс пайдаланылатын материалдардың тозуынан туындаған оқиғалар;
- 5.1.9. бұған уәкілеттік берілмеген өндірістік персоналды басқаруға немесе нұсқау беру, қайта даярлау уақытын кешіктіруге, сондай-ақ психикалық аурумен, эпилепсиямен және олардың әрекет қабілеттілігін шектейтін басқа да аурулармен ауыратын адамдарға келтірілген залал;
- 5.1.10. өндіріс қауіпсіздігін бақылауды жүзеге асыруға жауапты басшылық пен лауазымды тұлғалардың кінәсінен болған оқиғалар.
- 5.1.11. Сақтандырушы сапасына жауапкершілігін сақтандырмаған тауарлар, жұмыстар (қызметтер) бойынша Сақтанушыда/Сақтандырылушыда қолданылатын кепілдік немесе оларға ұқсас міндеттемелер бойынша талаптар;
- 5.1.12. радиоактивті немесе өзге де иондаушы сәулеленудің, оның ішінде радиоактивті заттармен бөлінетін альфа-, бета - немесе гамма-сәулеленудің, нейтрондардың, зарядталған бөлшектердің үдеткіштерінен, оптикалық (лазерлер), микротолқынды (масерлер) немесе ұқсас кванттық генераторлардан шығатын сәулеленудің әсеріне байланысты кез келген залалдар;

- 5.1.13. ядролық жарылыс, ядролық реакция, радиоактивті немесе өзге де ластану, радиоактивті ластану, сәулелену және ядролық отынды пайдалануға байланысты қызметтің басқа да зардаптары нәтижесінде зиянды өтеу туралы кез келген талаптар;
- 5.1.14. ар-намыс пен қадір-қасиетті қорғау туралы кез келген талаптар немесе талап арыздар, сондай-ақ шындыққа сәйкес келмейтін және азаматтардың, ұйымдардың немесе өзге де адамдардың беделіне нұқсан келтіретін мәліметтерді таратудан келтірілген зиянды өтеу туралы өзге де ұқсас талаптар;
- 5.1.15. ұшақтарды, тікұшақтарды немесе өзге де басқарылатын немесе басқарылмайтын ұшатын объектілерді; теңіз немесе өзен кемелерін немесе өзге де жүзу объектілерін; ресми тіркелген жағдайда ғана қоғамдық жолдармен жүруге рұқсат етілетін және мемлекеттік нөмірлік белгілері болуға тиіс авто - және мотокөлік құралдарын пайдалануға немесе өзге де пайдалануға қолданыстағы заңнамада белгіленген жауапкершілікке байланысты кез келген талаптар;
- 5.1.16. жауапкершілігі бірдей сақтандыру шарты бойынша сақтандырылған тұлғалар (оның ішінде Сақтанушы мен Сақтандырылушылардың талаптары) бір-біріне қойылатын талаптар;
- 5.1.17. заңды тұлғаны тарату тапсырылған тұлғалардың таратылатын заңды тұлғаға қойылатын талаптары;
- 5.1.18. Сақтанушының/сақтандырылушының Сақтандырушымен келісілген мерзім ішінде жалпы қабылданған нормаларға сәйкес жою қажеттілігін сақтанушыға / сақтандырылушыға көрсеткен тәуекел дәрежесін едәуір арттыратын мән-жайларды жоймауы салдарынан болған зиянды өтеу туралы талаптар;
- 5.1.19. Сақтанушы/сақтандырылушы өндіретін тауарларға, олар орындайтын жұмыстарға, оларға көрсетілетін қызметтерге, сондай-ақ оның тапсырмасы бойынша немесе оның есебінен дайындалатын, орындалатын немесе көрсетілетін тауарларға, жұмыстарға немесе көрсетілетін қызметтерге келтірілген залалды өтеу туралы талаптар, егер залалдың себебі тауарларды өндіру, жұмыстарды орындау немесе қызмет көрсету, тауарлар шығару процесінде орын алған оқиғалар болса;
- 5.1.20. ластаушы заттардың тұрақты шығарындылары мен төгінділерінен, сондай-ақ Сақтанушымен/Сақтандырылушымен еңбек және/немесе шарттық қатынастарда тұратын адамдардың жұмысындағы немқұрайлылықтан туындаған оқиғалар;
- 5.1.21. Сақтанушының/Сақтандырылушының (Сақтанушының/сақтандырылушының қызметкерлерінің) өртке қарсы қызметтің, санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау органдарының, сондай-ақ өзге де уәкілетті мемлекеттік органдардың талаптарын қоса алғанда, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының нормалары мен талаптарын бұзуы салдарынан келтірілген залалдар үшін;
- 5.1.22. Сақтанушыда/Сақтандырылушыда жұмыс істейтін адамдардың еңбек шарттарында көзделген міндеттерін орындау кезінде оларға келтірілген зиянды өтеу туралы талаптары; алайда, егер зиян оларға жұмыстан тыс уақытта және олардың лауазымдық міндеттерін орындауына байланысты болмаса, ол өтелуге жатады;
- 5.1.23. өкілеттіктері заңға немесе әкімшілік актіге негізделген заңды тұлғалар өкілдерінің өздері өкілдік ететін тұлғаларға қойылатын талаптары;
- 5.1.24. асбест шаңының, асбесттің, диэтилстиролдың, диоксиннің, несеп формальдегидтің әсерінен болатын талаптар ;
- 5.1.25. Сақтанушының/Сақтандырылушының төлем қабілетсіздігі немесе банкроттығы салдарынан туындайтын кез келген талап қою талаптары;
- 5.1.26. сақтандыру шартының қолданысы басталған күні сақтанушыға/сақтандырылушыға белгілі болған фактіге, жағдайға, жағдайға, қателікке немесе сақтандыру оқиғасына байланысты туындайтын талап-арыздар немесе Сақтанушы /Сақтандырылушы оның атына талап-арыз беруге әкеп соғуы мүмкін екенін болжауға тиіс болды;
- 5.1.27. сақтандыру аумағында қолданылатын заңнаманы бұза отырып жасалған жосықсыз әрекеттер немесе кез келген әрекет немесе теріс қылық немесе алкогольді, есірткіні немесе басқа да мас ететін заттарды пайдаланудан немесе дәрілік препараттарды медициналық емес мақсаттарда қолданудан туындаған кез келген нысандағы мас күйінде қызмет көрсету себеп болған залал.
- 5.2. **Сондай-ақ, сақтандыру шарты бойынша өтеуге келесі жағдайлар жатпайды :**
- 5.2.1. сақтандыру сомасының мөлшерінен асатын не сақтандыру шартында көзделмеген залалды өтеу туралы кез келген талаптар;
- 5.2.2. сақтандыру шартын жасасу кезінде белгіленетін сақтандыру аумағынан тыс жерде келтірілген зиянды өтеу туралы талаптар;
- 5.2.3. қасақана зиян келтірген Сақтанушыны/Сақтандырылушыны (сақтанушының/Сақтандырылушының қызметкерлерін) қоса алғанда, кез келген тұлғалардың

талаптары немесе талаптары. Қасақана зиян келтіруге залалдың ықтимал басталуы жеткілікті үлкен ықтималдықпен күтілетін және осындай іс-әрекеттерге жауапты адам саналы түрде жол беретін іс-әрекет немесе әрекетсіздік жасау теңестіріледі. Егер залал тауарларды, бұйымдарды немесе аяқталған жұмыстарды (қызметтерді) пайдалану немесе тұтыну кезінде келтірілген болса, тауарлардың ақаулары немесе зиянды немесе қауіпті қасиеттері туралы оларды қауіпсіз пайдалануға немесе тұтынуға кедергі келтіретін болса, мұндай зиян келтіру қасақана зиян келтіруге теңестіріледі. Бұл ретте, егер сақтандыру жағдайы жауапкершілігі сақтандыру объектісі болып табылатын адамның кінәсінен болса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру жөніндегі міндеттен босатылмайды.

- 5.2.4. соғыс жарияланғанына немесе жарияланбағанына қарамастан, соғысқа немесе соғыс қимылдарына байланысты келтірілген зиянды өтеу туралы кез келген талаптар азаматтық соғыс, көтеріліс, бүлік, халықтық толқулар, миналар, бомбалар, басқа да соғыс құралдары, қарулы топтардың немесе террористердің әрекеттері, кез келген саяси ұйымдар мен жұмыс істейтін адамдар мемлекеттік органдардың және қандай да бір саяси ұйымдардың өкімі бойынша мүлікті тәркілеуге, реквизициялауға, тыйым салуға, жоюға немесе бүлдіруге байланысты;
- 5.2.5. үшінші тұлғаларда Сақтанушының/сақтандырылушының Кәсіптік қызметті жүзеге асыруы нәтижесінде келтірілген зиян салдарынан туындаған жанама залалдар;
- 5.2.6. Сақтанушы/Сақтандырылушы қызметкерлерінің, Сақтанушы/Сақтанушы қызметкерлерінің туыстарының мүліктік мүдделеріне келтірілген зиян;
- 5.2.7. **келесілер нәтижесінде болған шығындар:**
 - 5.2.7.1. егер Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында өзгеше көзделмесе, Сақтанушының, сақтандырылушының немесе пайда алушының ниеті;
 - 5.2.7.2. мүлікті ұрлау;
 - 5.2.7.3. табиғи апаттар, атап айтқанда: жер сілкінісі, жанартау атқылауы немесе жер асты өрті, көшкін, тау құлауы, дауыл, құйын, дауыл, су тасқыны, бұршақ немесе нөсер;
 - 5.2.7.4. Сақтанушының / Сақтандырылушының шарттық міндеттемелерді орындауы мүмкін еместігі:
 1. ядролық жарылыстың, радиацияның (иондаушы сәулеленудің) немесе радиоактивті ластанудың әсері;
 2. соғыс, әскери шапқыншылық, шетелдік жаудың дұшпандық әрекеттері, соғыс қимылдары, әскери маневрлер немесе әскери іс-шаралар;
 3. азаматтық соғыс, қарулы көтеріліс, әр түрлі халықтық толқулар, ереуілдер, жаппай тәртіпсіздіктер, билікті күшпен басып алу немесе күштеп ұстау;
 4. мемлекеттік органдардың өкімі бойынша мүлікті алып қою, тәркілеу, реквизициялау, мемлекет меншігіне алу, тыйым салу немесе жою;
 5. саяси себептер бойынша террористік әрекеттер мен құқыққа қарсы іс-қимылдар;
 - 5.2.7.5. темір жол көлігін иемденуге құқығы жоқ адамның, сондай-ақ осындай көлікті басқаруға құқығы жоқ адамның; алкогольдік, есірткілік немесе токсикологиялық масандықтың кез келген нысанында немесе мүлікті пайдалану кезінде қолдануға қарсы көрсетілімдері бар дәрілік препараттардың әсерінен болған адамның темір жол көлігін басқаруы;
 - 5.2.7.6. сақтандыру жағдайына байланысты емес темір жол көлігін/мүлікті пайдалануға байланысты жекелеген тораптар мен бөлшектердің сынуы, істен шығуы салдарынан (тежегіштердің, козғалтқыштың, электр жабдығының элементтерінің істен шығуы және т. б.);
 - 5.2.7.7. ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті ластанудың әсері;
 - 5.2.7.8. әскери іс-қимылдарды, маневрлерді немесе өзге де әскери іс-шараларды, азаматтық соғысты, кез келген түрдегі халық толқуларын немесе ереуілдерді тәркілеуді, алып қоюды, реквизициялауды, уәкілетті органдардың өкімі бойынша темір жол көлігін тұтқындауды немесе жоюды;
 - 5.2.7.9. сақтандыру шартының аумағынан немесе қолданылу кезеңінен тыс, сондай-ақ форс-мажорлық мән-жайлар салдарынан болған оқиғалар;
 - 5.2.7.10. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес теміржол көлігі иесінің келтірілген зиян үшін жауапкершілігін болдырмайтын мән-жайлар;
 - 5.2.7.11. Пайда алушының тауарды мақсатынан тыс пайдалануы нәтижесінде немесе ол туралы ақпарат - тандырылған немесе оған дайындаушы берген құжаттамада қамтылған дайындаушының ережелеріне сәйкес келмейтін зиян (залал) келтіру;
 - 5.2.7.12. Сақтанушының немесе басқа да адамдардың Сақтанушының өнімін пайдалану, алып қою, кері қайтарып алу, тексеру, жөндеу, ауыстыру, жиынтықтау, жою немесе жою мүмкін еместігі нәтижесінде, оның ішінде тиісті мемлекеттік органдардың нұсқамасы бойынша, егер мұндай өнім жойылса немесе нарықтан немесе пайдаланудан қайтарып алынса, қандай да бір зиян, шығындар немесе шығыстар келтірілсе тауарлардың, жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің)

- белгілі немесе болжанатын ақауына, жетіспеушілігіне, стандарттар талаптарына немесе қауіпті қасиеттеріне сәйкес келмеуіне байланысты пайдалану (қолдану);
- 5.2.7.13. Пайда алушының сатуға арналмаған тауарларды, жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) нәтижелерін пайдалануы салдарынан болған зиян келтіру.
- 5.2.7.14. Сақтанушының, Сақтандырылушының немесе жәбірленушінің қасақана әрекеттерін, оның ішінде Сақтандырылушы мен Пайда алушы (жәбірленуші) арасындағы сөз байласуды қамтиды;
- 5.2.8. жер бетінде немесе су айдындарынан тыс табиғи орналасқан жерлерде олардың саны азайтылмаған мұнайға, газға немесе басқа минералды заттарға келтірілген залал;
- 5.2.9. Сақтанушының мүлкіне, оның ішінде жалға алынған, лизингке алынған, үшінші тарап мердігерлері тартатын немесе қандай да бір түрде олардың жауапкершілігінде болған залал;
- 5.2.10. антикалық және басқа да ұқсас бірегей заттардың, бағалы және жартылай бағалы тастар мен металдардан жасалған бұйымдардың, діни ғибадат заттарының, коллекциялардың, картиналардың, қолжазбалардың, ақша белгілерінің, бағалы қағаздардың бүлінуіне немесе жойылуына байланысты туындаған залал, сондай-ақ жанама шығыстар мен залалдар, жоғалған пайда, табыстан айырылу, қарапайым, моральдық зиян, жоғалу мүлктің тауарлық түрі;
- 5.2.11. Сақтандырумен жоғалған пайда, шығындар (айыппұлдар, тұрақсыздық айыбы), сот шығындары, пайда алушы мүлкінің тауарлық түрінің жоғалуы өтелмейді.
- 5.2.12. Сақтандырушының сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін Сақтанушының кәсіби қызметін тоқтата тұру кезеңінде сақтандыру жағдайының басталуы да негіз бола алады.

6. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ, ФРАНШИЗА, САҚТАНУШЫНЫҢ ШЫҒЫНДАРЫ

- 6.1. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасының мөлшері сақтандыру тәуекелінің сипаты мен дәрежесіне байланысты тараптардың келісімі бойынша белгіленеді.
- 6.2. Сақтандыру сомасы шегінде Тараптардың келісімі бойынша сақтандырушының жауапкершілік шегі белгіленуі мүмкін:
- бір сақтандыру жағдайы бойынша (оның шегінде Сақтандырушы барлық Пайда алушыларға бір сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру өтемін төлеуге міндеттенеді);
 - бір жәбірленушіге;
 - тәуекелдің жекелеген санаттары бойынша және басқалар.
- Егер сақтандыру Шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шартында көрсетілген шектеу Сақтандырушының бір сақтандыру жағдайы бойынша жауапкершілігі тәуекелдің барлық санаттары үшін бірыңғай болып саналады.
- 6.2.1. Сақтандыру шартында франшиза көзделуі мүмкін. Франшиза шартты (шегерілмейтін) және шартсыз (шегерілетін), барлық немесе жекелеген зиян түрлері үшін белгіленген, сақтандыру сомасының пайызымен немесе абсолютті мөлшерде болады.
- 6.2.2. Шартты франшиза белгіленген кезде сақтандырушы, егер шығын франшиза мөлшерінен аспаса, сақтандыру өтемін төлемейді және егер шығын франшиза сомасынан асып кетсе, сақтандыру өтемін толық көлемде төлейді.
- 6.2.3. Шартсыз франшиза белгіленген кезде сақтандырушы барлық жағдайларда франшиза сомасын шегергенде сақтандыру өтемін төлейді.
- 6.2.4. Егер сақтандыру шартында франшизаның түрі көрсетілмесе, онда франшиза шартсыз деп есептеледі.
- 6.2.5. Франшиза әрбір сақтандыру жағдайы бойынша белгіленеді. Егер бірнеше сақтандыру жағдайлары орын алса, франшиза олардың әрқайсысы бойынша қолданылады.
- 6.3. Егер бұл сақтандыру шартында белгіленген болса, сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушы Сақтанушының/Сақтандырылушының келесідей қажетті және орынды шығыстарын өтейді:
- 6.3.1. егер мұндай шығыстар сақтандырушының нұсқауларына сәйкес негізделген, қажет болған немесе жүргізілген болса, зиянды азайту немесе болғызбау мақсатында жүргізілген негізделген құжатталған шығыстар;
- 6.3.2. сақтандыру жағдайының мән-жайлары мен себептерін анықтау мақсатында Сақтандырушының алдын ала жазбаша келісімімен жүргізілген негізделген құжатталған шығыстар.

7. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ

- 7.1. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақыларының мөлшерін сақтандырушы тарифтік мөлшерлемелерді және тәуекел дәрежесі мен тарифтік мөлшерлемеге әсер ететін факторларды негізге ала отырып есептейді.
- 7.2. Егер сақтандыру шартының талаптарында өзгеше көзделмесе, сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін сақтандырушы сақтандыру тарифін сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасына көбейту жолымен есептейді.
- 7.3. Сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру шартында белгіленген мерзімде біржолғы төлем және бөліп төлеумен жүргізіледі. Бөліп төлеген жағдайда сақтандыру жарналары сақтандыру шартында көзделген сақтандыру жарналарын төлеу кестесіне сәйкес жүзеге асырылады.
- 7.4. Сақтандыру сыйлықақысы ақшаны Сақтандырушының банктік шотына немесе қолма-қол ақшаны Сақтандырушының кассасына аудару арқылы төленеді.
- 7.5. Егер сақтандыру Шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын төлеу міндеті Тараптардың уәкілетті өкілдері сақтандыру шартына қол қойған күннен бастап туындайды.
- 7.6. Егер сақтандыру Шартында сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу көзделсе және сақтандыру жағдайы кезекті сақтандыру жарнасы төленгенге дейін басталса, Сақтандырушы сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындау кезінде төленбеген сақтандыру жарналарының сомасын есепке алуға құқылы.
- 7.7. Сақтандыру сыйлықақысын немесе сақтандыру жарнасын төлеуді кешіктіргені үшін Сақтанушыдан Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында немесе сақтандыру шартында көзделген мөлшерде, бірақ белгіленген сақтандыру сыйлықақысының жалпы сомасынан аспайтын мөлшерде тұрақсыздық айыбы алынуы мүмкін.

8. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН ОРНЫ

- 8.1. Сақтандыру шарты Тараптардың келісімі бойынша 1 (бір) жыл (күнтізбелік он екі ай) немесе өзге мерзімге жасалады. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімінің басталу және аяқталу күндері сақтандыру шартында көрсетіледі.
- 8.2. Егер шартта өзгеше көзделмесе, сақтандыру қорғаудың қолданылу мерзімі сақтандыру шартының қолданылу мерзіміне сәйкес келеді. Егер шартта өзгеше көзделмесе, сақтандыру қорғанысы сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде туындаған сақтандыру жағдайларына ғана қолданылады, егер аталған сақтандыру жағдайына байланысты үшінші тұлғалардың талаптары туралы сақтандырушыға сақтандыру шартында айтылған кезең ішінде хабарланған жағдайда.
- 8.3. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шарты сақтандыру сыйлықақысын төлеу күнінен кейінгі күннен бастап күшіне енеді, бұл ретте сақтандыру сыйлықақысын төлеу күні банк шотына немесе Сақтандырушының кассасына ақша түскен күн болып есептеледі.
- 8.4. Сақтандыру қорғанысымен қамтылған аумақ сақтандыру шартымен айқындалады.
- 8.5. Сақтандыру шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулар оларды жазбаша ресімдеген және тараптардың уәкілетті өкілдері қол қойған жағдайда заңды күшіне ие болады.
- 8.6. Тараптардың келісімі бойынша сақтандыру Шарты Тараптардың бірі бұл туралы, сақтандыру шарты бұзылған және сақтандыру сыйлықақысы төленген күнге дейін күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын хабарлаған жағдайда келесі мерзімге ұзартылуы мүмкін.

9. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ

- 9.1. Сақтандыру шартын жасасу үшін сақтанушы сақтандырушыға белгіленген нысан бойынша жазбаша өтініш - сауалнама ұсынады. Өтініш-сауалнамада сақтандыруға өтінім берілген объект туралы барлық қажетті мәліметтер болуға тиіс. Өтініш-сауалнама жасалған шарттың ажырамас бөлігі болып табылады.
- 9.2. Сауалнама - өтінішпен бір мезгілде Сақтанушы/Сақтандырылушы лицензияның көшірмесін ұсынады/куәліктің немесе "рұқсаттар және хабарламалар туралы" ҚР Заңына сәйкес Сақтанушының кәсіби қызметін растайтын өзге құжатты және сақтандыруға қабылданатын міндеттеме бойынша сақтандыру тәуекелі дәрежесін сипаттайтын басқа да құжаттарды ұсынады.
- 9.3. Сақтандыру шарты келесі жолмен жасалады:
 - 9.3.1. Тараптардың бір құжатты – сақтандыру шартын жасауы арқылы жазбаша нысанда.
 - 9.3.2. электрондық нысанда беруі келесі жолмен жүзеге асады:

–сақтандыру Ережелеріне біржақты тәртіппен қосылу және ресімдеу
Сақтандырушының интернет-ресурсындағы шарттар.

–сақтандыру Ережелеріне біржақты тәртіппен қосылу және Сақтандырушының автоматтандырылған ақпараттық жүйесінде шартты ресімдеу (Бұл тармақ компанияның басқару органының ерекше өкіміне дейін қолданылмайды);

9.4. Шарт жасасу кезінде Сақтандырушының Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының туындау ықтималдығын және одан болуы мүмкін залалдарды бағалау үшін толық және шынайы ақпарат алуға құқығы бар.

9.5. Егер сақтандыру Шартын жасасқаннан кейін Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының туындау ықтималдығын және ықтимал залалдар мөлшерін бағалау үшін елеулі маңызы бар мән-жайлар туралы көрінеу жалған мәліметтер бергені анықталса, онда Сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен сақтандыру Шартын жарамсыз деп тануды талап етуге құқылы.

10. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

10.1. Сақтандырушы міндеттері:

10.1.1. сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру шартында немесе заңнамалық актілерде белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізу;

10.1.2. сақтанушыны Ережелермен таныстыру және оның талабы бойынша Ережелердің көшірмесін ұсыну (жіберу);

10.1.3. Сақтанушыға / Сақтандырылушыға сақтандыру жағдайында шығындарды азайту үшін жұмсаған шығындарын өтеу;

10.1.4. сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;

10.2. Сақтанушы/Сақтандырылушы (пайда алушы) сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдау үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайда, оларды соңғы құжат қабылданған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде жетіспейтін құжаттар туралы хабардар ету. Бұл ретте Сақтанушыны/Сақтандырылушыны (пайда алушыны) алынбайтын құжаттар туралы хабардар ету мерзімі сақтандыру шартымен өзгертілуі мүмкін;

10.2.1. сақтанушыдан / Сақтандырылушыдан (пайда алушыдан) сақтандыру омбудсманына жіберілетін өтінішті алған кезде осы өтінішті, сондай-ақ оған қоса берілетін құжаттарды сақтандыру омбудсманына алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде қайта жолдау;

10.2.2. сақтандыру шартында немесе Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа да әрекеттерді жасау.

10.2.3. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген сәттен бастап күнтізбелік 60 күн өткеннен кейін сақтанушыға/пайда алушыға құжаттарды сақтандырушыға беру қажеттігі туралы еске сала отырып, электрондық мекенжайға (немесе өтініште көрсетілген мекенжай бойынша қолма-қол) хат жіберу әдісімен тиісті түрде хабардар ету.

10.3. Сақтанушы міндеттері:

10.3.1. сақтандыру Шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақысын төлеу;

10.3.2. Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелінің жай-күйі туралы хабарлау;

10.3.3. сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы Ережелерде, сақтандыру шартында белгіленген мерзімдерде және шарттарда хабарлау;

10.3.4. сақтандыру жағдайынан шығынды азайту шараларын қабылдау;

10.3.5. 15 (он бес) жұмыс күні ішінде Сақтандырушының бірінші жазбаша талабы бойынша төленген сақтандыру сомасын қайтаруды жүзеге асыру;

10.3.6. егер сақтандыру Шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ ол келтірген залалдарды дәлелдеу ауыртпалығын көтеру, оның ішінде сараптама жүргізу ақысын төлеу, сарапшылардың оқиға орнына баруы, мамандарды тарту және консультациялар беру, қажетті құжаттарды жинау және т. б.;

10.3.7. сақтандыру шартын жасасу кезінде және оның қолданылу кезеңінде сақтандырушыға осы сақтандыру объектісіне қатысты ұқсас тәуекелдер бойынша қолданыстағы/жасалатын барлық сақтандыру шарттары туралы хабарлау;

10.3.8. сақтандыру Шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға сақтандыру мақсаттары үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлау;

10.3.9. сақтандыру жағдайы басталған кезде не сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соғуы мүмкін Сақтанушы/Сақтандырылушы келтірген зиянды өтеу туралы талап немесе талап қою арызы

ұсынылған кезде 3 (үш) жұмыс күні ішінде Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының орнын, уақытын және барлық мән-жайларын көрсете отырып, жазбаша нысанда хабарлауға міндетті. Егер Сақтанушы /Сақтандырылушы дәлелді себептермен аталған әрекеттерді орындау мүмкіндігіне ие болмаса, ол оны құжатпен растауы керек;

10.3.10. сақтандырушының өкіліне сақтандыру жағдайының басталуының залал мөлшерін, себептерін және өзге де мән-жайларын анықтауға жәрдемдесу;

10.3.11. Сақтандырушының келісімінсіз өтемақы төлемеу, сақтандыру жағдайының басталуына байланысты оған қойылатын талаптарды ішінара немесе толық мойындамау, сондай - ақ мұндай талаптарды реттеу бойынша қандай да бір тікелей немесе жанама міндеттемелерді өзіне қабылдамау.

10.3.12. сотта, сондай-ақ өзге де құзыретті органдарда істерді жүргізуге Сақтандырушының өкіліне сенімхат беру. Бұл ретте Сақтандырушы Сақтанушының/Сақтандырылушының мүдделерін сот, сондай-ақ өзге де құзыретті органдарда білдіруге міндетті емес.

10.3.13. сақтандыру шартында, Ережелерде және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген өзге де міндеттер.

10.4. **Сақтандырушының құқықтары:**

10.4.1. Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының фактісін, оның туындау мән-жайларын анықтау үшін қажетті ақпаратты талап ету;

10.4.2. оған ұсынылған ақпараттар мен құжаттарды тексеру;

10.4.3. сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын өз бетінше анықтау, оның ішінде құзыретті органдарға сұрау салулар жіберу;

10.4.4. Сақтанушының/Сақтандырылушының келісімімен Сақтанушының/Сақтандырылушының атынан және оның тапсырмасы бойынша сотта іс жүргізуді өзіне қабылдауға;

10.4.5. егер талаптар сот тәртібімен қойылса, қылмыстық немесе азаматтық істерді сот талқылауы тағайындалады, Сақтанушының/Сақтанушының атынан сақтандыру жағдайынан келтірілген зиянды өтеу туралы келіссөздер мен келісімдерге кіруге, сақтандыру жағдайының мән-жайлары мен себептерін және залалдың мөлшерін анықтау үшін шаралар қабылдау;

10.4.6. Заңда белгіленген тәртіппен Сақтанушыға қойылатын талаптардың мөлшеріне наразылық айту;

10.4.7. сақтандыру шартын жасасу кезінде де, оның қолданылу мерзімі ішінде де Сақтанушының/сақтандырылушының шаруашылық қызметінің жай-күйін бақылау;

10.4.8. тәуекел дәрежесі ұлғайған жағдайда сақтандыру Шартының талаптарын өзгертуді немесе тәуекелдің ұлғаюына барабар түрде қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап ету; Егер Сақтанушы сақтандыру шартының талаптарын және/немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуді өзгертуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Ережелерде көзделген тәртіппен сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы;

10.4.9. Шартта, Ережелерде және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тарту;

10.4.10. сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуды талап ету;

10.4.11. төленген сақтандыру сомасы шегінде Сақтанушыға /Сақтандырылушыға кері талап қою (регресс) құқығын ұсыну;

10.4.12. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін басқа да іс-әрекеттер жасау.

10.4.13. сақтандыру жағдайының басталу фактісін және осы Ережелердің 12-тарауында баяндалған залалдың мөлшерін растайтын құжаттар Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген кезден бастап 90 күнтізбелік күн өткен соң ұсынылмаған жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға.

10.5. **Сақтанушының құқықтары:**

10.5.1. Сақтандырушыдан сақтандыру Шартының қолданылу ережелері мен тәртібін түсіндіруді талап ету;

10.5.2. сақтандырушы Шартта, Ережелерде көзделген міндеттемелерді орындамаған жағдайда, сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға;

10.5.3. жоғалған жағдайда сақтандыру шартының (сақтандыру полисінің) телнұсқасын алу. Сақтандырушының іс жүргізуге арналған шығындарын Сақтандырушының бланкісінде қағаз нысанда ресімделген сақтандыру шартының телнұсқасын ресімдеу кезінде Сақтанушы (Сақтандырылушы) тиісті өтініш берілген күнге республикалық бюджет туралы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес белгіленген 0,1 айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде өтейді;

10.5.4. Ережелердің 17-тарауында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандырушыға не сақтандыру омбудсманына немесе сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін сотқа жүгіну;

- 10.5.5. өтініш пен қоса беріліп отырған құжаттарды сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы не сақтандырушы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі арқылы) жіберу;
- 10.5.6. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін басқа да іс-әрекеттер жасау.

11. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ТАРАПТАРДЫҢ МІНДЕТТЕРІ

- 11.1. **Сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушы және/немесе Сақтандырылған тұлға міндетті:**
- 11.1.1. сақтандырудың себептерін, барысы мен салдарын анықтау үшін барлық қажетті шараларды қабылдауға;
- 11.1.2. дереу, бірақ кез келген жағдайда 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей Сақтандырушыға және құзыретті органдарға болған оқиға туралы хабарлау фактісін объективті тіркеуге мүмкіндік беретін оған қолжетімді тәсілмен хабарлау;
- 11.1.3. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайына байланысты оған қойылатын барлық талаптар туралы дереу хабарлау;
- 11.1.4. егер Сақтанушының талап қою талаптарын қанағаттандырудан бас тартуға немесе талап қою мөлшерін азайтуға негіздері мен мүмкіндігі болса, Сақтандырушыға бұл туралы хабарлауға және талап қоюдың мөлшерін тоқтату немесе азайту бойынша барлық қол жетімді шараларды қабылдауға;
- 11.1.5. зиянның алдын алу немесе азайту және адамдардың өмірін сақтау бойынша барлық мүмкін және орынды шараларды қабылдау;
- 11.1.6. Сақтанушыға /Сақтандырылушыға қаншалықты қолжетімді болса, сақтандырушының бүлінген мүлікті тексеруге және келтірілген залалдың мөлшерін белгілеуге қатысуын қамтамасыз ету;
- 11.1.7. сақтандыру жағдайлары бойынша залалды өтеу туралы негізделген талаптар қойылған жағдайда Сақтандырушыға сот және соттан тыс қорғауда барлық мүмкін болатын жәрдемді көрсету;
- 11.1.8. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептерін, барысы мен салдарын, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшерін бағалауға мүмкіндік беретін оған қолжетімді барлық ақпарат пен құжаттаманы ұсыну;
- 11.1.9. Сақтандырушының келісімінсіз өтемақы төлемеу, сақтандыру жағдайының басталуына байланысты оған қойылатын талаптарды ішінара немесе толық мойындамау, сондай - ақ мұндай талаптарды реттеу бойынша қандай да бір тікелей немесе жанама міндеттемелерді өзіне қабылдамау.
- 11.1.10. егер Сақтандырушы, Сақтандырушының да, Сақтанушының да мүдделерін қорғау үшін өз өкілін тағайындауды қажет деп тапқан жағдайда, сақтандыру жағдайының басталуына байланысты – аталған сақтандырушы көрсеткен тұлғаларға осындай мүдделерді қорғау үшін сенімхат немесе өзге де қажетті құжаттар беру. Сақтандырушының сотта Сақтанушының/Сақтанушының мүдделерін білдіруге немесе сақтандыру жағдайының басталуына байланысты сақтанушының құқықтық қорғалуын өзгеше түрде жүзеге асыруға құқығы бар, бірақ міндетті емес.
- 11.2. **Сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлама алғаннан кейін Сақтандырушы міндетті:**
- 11.2.1. қажет болған жағдайларда мүліктің себептерін, залалдар көлемін және құнын айқындау үшін маманды (бағалау қызметін жүзеге асыруға лицензиясы бар сарапшыны және/немесе бағалаушыны және / немесе сюрвейерды, лосс-аджастерды) шақыру;;
- 11.2.2. сақтандыру төлемінің сомасын есептеуді жүргізу;
- 11.2.3. сақтандыру төлемін осы Ережелерде, сақтандыру Шартында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде жүзеге асыру.
- 11.3. Пайда алушы Сақтандырушыға барлық жағдайларда сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлауға құқылы.

12. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ

- 12.1. Сақтанушы//Сақтандырылушы/пайда алушы ұсынатын төмендегі құжаттар сақтандыру төлемін жүзеге асыру немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау үшін негіз болып табылады:
1. Сақтандырушы белгілеген нысан бойынша сақтандыру жағдайының басталуы туралы өтініш;

2. сақтандыру шартының түпнұсқасы немесе көшірмесі;
3. Кәсіптік қызметті жүзеге асыруға Сақтанушының/Сақтандырылушының лицензиясының (рұқсатының) көшірмесі;
4. стационарлық науқастың медициналық картасынан үзінді көшірме; еңбекке жарамсыздық парақтары; медициналық мекеменің қорытындысы және мүгедектікті белгілеу туралы құзыретті органның анықтамасы; қайтыс болу туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі; мұрагерлік құқығы туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі; кәмелетке толмаған мұрагерлер үшін сақтандыру төлемін заң бойынша олардың өкілі не сенімхат бойынша алғаны туралы қорғаншылық және қамқоршылық органының/жергілікті атқарушы органның келісімінің түпнұсқасы;
5. жәбірленушінің келтірілген зиянды және оның мөлшерін растайтын құжаттарды қоса бере отырып, зиянды өтеу туралы талап арызының талабы немесе көшірмесі, Сақтанушы/Сақтандырылушы келтірген зиянды өтеу туралы соттың заңды күшіне енген шешімі;
6. заңды тұлғаның өкіліне берілген сенімхат;
7. Сақтанушыны /Сақтандырылушыны банкрот деп тану туралы заңды күшіне енген сот шешімінің көшірмесі;
8. зиянның алдын алу және мөлшерін азайту жөніндегі шараларды қабылдауға байланысты шығыстарды растайтын құжаттар (бар болса);
9. пайда алушының жеке басын куәландыратын құжат; пайда алушының ЖСН; сақтандыру төлемін аудару үшін банктік деректемелер; сақтандыру төлемін алуға пайда алушы өкілінің сенімхатының түпнұсқасы;
10. сақтандырылушының еңбек жағдайындағы фактісін растайтын немесе Сақтанушымен еңбек қатынастарымен тығыз байланысты құжаттар;
11. сақтандыру төлемін алу құқығын куәландыратын құжат (жәбірленуші қайтыс болған, оны әрекетке қабілетсіз деп таныған жағдайда);
- 12.2. 12.1-тармақта көзделген талаптарға сәйкес барлық қажетті құжаттар ұсынылғаннан кейін, жеке тұлғалармен жасалған сақтандыру шарттары бойынша құжаттарды Сақтандырушының қарау мерзімі 15 (он бес) жұмыс күнінен аспауға тиіс.
- 12.3. Егер ұсынылған құжаттар мен мәліметтерде сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін, оның ішінде сақтандыру шарты бойынша өтелуге жататын келтірілген зиянның мөлшерін айқындау, зиян келтіруге әкеп соққан сақтандыру оқиғасының сипатын, себептері мен мән-жайларын белгілеу, сақтандырушының зиян келтірген тұлғаға (зиян келтіруге жауапты) талап ету құқығын іске асыруы үшін қажетті ақпарат қамтылмаған жағдайда сақтандырушы сақтанушыға/пайда алушыға сақтандыру төлемі/сақтандыру төлемінен бас тарту туралы негізделген шешім қабылдау үшін қажетті ақпаратты сұрату себептерін түсіндіре отырып, дәлелді хат жіберу арқылы қосымша ақпарат сұратуға құқылы.

13. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ.

- 13.1. Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін Ережелерде, сақтандыру Шартында және/немесе Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен, мөлшерде және мерзімдерде жүзеге асырады.
- 13.2. Сақтандыру төлемі нақты залал мөлшерінде, бірақ сақтандыру шартында белгіленген шегерімді ескере отырып, сақтандыру сомасынан немесе жауапкершілік шегінен аспайтын мөлшерде жүзеге асырылады.
- 13.3. Жәбірленушіге келтірілген залалдың мөлшері Сақтанушы/Сақтандырылушы жәбірленушіге келтірілген зиянды өтеу туралы заңды күшіне енген сот шешімінің негізінде айқындалады.
- 13.4. Сақтандыру төлемі сақтандыру жағдайы нәтижесінде денсаулығына және/немесе мүлкіне залал келтірілген адамның пайдасына, ал жәбірленуші қайтыс болған жағдайда – Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жәбірленушінің қайтыс болуына байланысты зиянды өтетуге құқығы бар адамның пайдасына жүзеге асырылады.
- 13.5. Егер зиян бірнеше үшінші тұлғаларға келтірілген болса және залалдың жалпы мөлшері сақтандыру сомасынан немесе жауапкершілік шегінен асып кетсе, онда әрбір үшінші тұлғаға сақтандыру төлемі оған келтірілген залал мөлшерінің барлық пайда алушыларға келтірілген залалдың жалпы мөлшеріне қатынасына барабар жүзеге асырылады.
- 13.6. Сақтанушы / жәбірленуші ұсынған Ережелердің 12.1-тармағында көрсетілген құжаттар сақтандыру төлемін жүзеге асыру немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау үшін негіз болып табылады.

- 13.7. Сақтанушы (Пайда алушы) сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдау үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайда, сақтандырушы оларды соңғы құжат қабылданған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде жетіспейтін құжаттар туралы хабардар етуге міндетті. Бұл ретте Сақтанушыны (Пайда алушыны) жеткіліксіз құжаттар туралы хабардар ету мерзімі сақтандыру шартымен өзгертілуі мүмкін;
- 13.8. Үшінші тұлғалардың мүлкіне залал келтірілген кезде сақтандыру Шартының талаптарында сақтандыру төлемінің сомасы шегінде заттай нысандағы залалдың өтемақысымен сақтандыру төлемін ауыстыру көзделуі мүмкін.
- 13.9. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтандырушы жүзеге асырылған сақтандыру төлемінің мөлшеріне азайтылған сақтандыру сомасы шегінде жауапкершілікті жалғастырады.
- 13.10. Үшінші тұлғаның қайтыс болғаны үшін сақтандыру төлемінің сомасы мүгедектікті белгілегені үшін не сол сақтандыру жағдайының салдарынан болған еңбекке қабілеттілігін уақытша жоғалтқаны үшін жүргізілген сақтандыру төлемінің сомасына азаяды.
- 13.11. Үшінші тұлғаға мүгедектік белгілегені үшін сақтандыру төлемінің сомасы сол сақтандыру жағдайының салдарынан болған еңбекке қабілеттілігінен уақытша айырылғаны үшін жүргізілген сақтандыру төлемінің сомасына азаяды.
- 13.12. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде туындаған барлық сақтандыру жағдайлары бойынша сақтандыру төлемдерінің сомасы, сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасынан аспауға тиіс.
- 13.13. Сақтандыру төлемі тікелей нақты залал мөлшерінде, бірақ сақтандыру шартында белгіленген Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемінен аспайтын мөлшерде жүргізіледі:
1. жағдайды бақылауды қалпына келтіру кезінде-осыған байланысты келтірілген шығындар мөлшерінде, оған мыналар кіреді:
 - пайдаланылған материалдардың құны;
 - арнайы жабдықтардың жұмысын қамтамасыз ету бойынша шығындар;
 - төтенше жағдайларда құтқару және қалпына келтіру жұмыстарына маманданған адамдар/ұйымдар орындайтын жұмыстарға ақы төлеу жөніндегі шығыстар;
 2. экологиялық жай-күйді қалпына келтіру кезінде-қоршаған ортаны ластайтын заттарды жинау және (немесе) жою құнын, осы заттарды арнайы бөлінген аймақта ұстап тұруды, қоршаған ортаның одан әрі ластануын болғызбауды, адамдарды (сақтанушыда жұмыс істейтін адамдарды қоспағанда), жануарларды және жылжымалы мүлікті эвакуациялауды қоса алғанда, табиғат қалпына келтіру іс-шараларын жүргізуге жұмсалған шығындар мөлшерінде, егер эвакуациялау құзыретті мемлекеттік органдардың өкімі бойынша жүзеге асырылса және оның қажеттілігі сақтандыру жағдайының басталуынан туындайды;
 3. жеке тұлғалардың өміріне/денсаулығына зиян келтірілген кезде-Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін сақтандыру шартында көзделген мөлшерде;
 4. мүліктің толық жойылуы кезінде - тозуды және олардың нысаналы мақсатына сәйкес одан әрі пайдалануға жарамды қолда бар қалдықтардың құнын шегергендегі оның нақты құны мөлшерінде, ал бүлінген кезде - сақтандыру жағдайының алдында тікелей болған жай-күйіне дейін қалпына келтіруге арналған шығындар мөлшерінде.
- 13.14. **Қалпына келтіруге қатысты шығыстар (қалпына келтіру шығындары) мыналарды қамтиды:**
- жөндеуге арналған материалдар мен қосалқы бөлшектерге арналған шығындар;
 - жөндеу шығындары;
 - материалдар мен бүлінген мүлікті жөндеу орнына жеткізу бойынша шығындары.
- 13.15. **Қалпына келтіруге қатысты шығыстар (қалпына келтіру шығындары) мыналарды қамтымайды:**
- бүлінген мүліктің өзгеруінен немесе жақсаруынан туындаған қосымша шығындар;
 - уақытша немесе қосалқы жөндеуден туындаған шығындар;
 - қажетті шығындардан тыс басқа шығындар.
- 13.16. Сақтанушы/Сақтандырылушы, Сақтандырушы және зиян келтірілген үшінші тұлға сақтандыру жағдайының фактісін, сипатын, себебін, келтірілген залалдың мөлшерін, сондай-ақ Сақтандырушы, Сақтанушы қол қойғанын даусыз растайтын қажетті және жеткілікті құжаттар болған кезде сақтандыру жағдайы туралы акт жасай отырып, қойылған талаптарды соттан тыс реттеуге және олар бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыруға келісе алады/Сақтандырылушы мен үшінші тұлға, егер мұндай лимиттер сақтандыру шартында белгіленген

болса, сақтандыру сомасы немесе сақтандыру төлемінің шегінде өздері айқындаған мөлшерде зиянды өтеу туралы келісе алады.

- 13.17. Мүліктің толық жойылуы кезінде (Сақтандырушымен немесе Сақтандырушымен келісілген тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшы және/немесе бағалаушы және / немесе сюрвейер, лосс-аджастер, қалпына келтіру жөндеуінің орынсыздығын анықтаған мүліктің жойылуы , сондай-ақ қалпына келтіру жөндеуінің құны сақтандыру жағдайы басталған күні мүліктің нақты құнының 60% - дан астамын құрауы) Сақтандырушының Сақтанушыға төменгілерді төлеуге құқығы бар:
- 13.17.1. одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтардың құнын шегергендегі сақтандыру жағдайы кезіндегі бүлінген мүліктің нақты құны;
- 13.17.2. пайда алушы сақтандырушыға одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтарды берген жағдайда, сақтандыру жағдайы кезіндегі бүлінген мүліктің нақты құны. Меншік құқығын және/немесе мүлікті/жарамды қалдықтарды беруге байланысты барлық шығыстар сақтандырумен жабылмайды.
- 13.18. Егер жауапкершіліктің неғұрлым жоғары мөлшері сақтандыру Шартында көзделмесе, Сақтандырушы сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асырмағаны үшін Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабына сәйкес жауапты болады.

14. **САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІ НЕМЕСЕ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНЕН БАС ТАРТУ ТУРАЛЫ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МЕРЗІМІ**

- 14.1. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдауға және сақтандыру төлемін жүзеге асыруға немесе сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдауға және барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде сақтанушыға/сақтандырылушыға жазбаша дәлелді хабарлама жіберуге міндетті.
- 14.2. **Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, келесі жағдайларда сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды:**
- 14.2.1. егер сот Сақтанушының/сақтандырылушының , оның тәуекел дәрежесін анықтау үшін айтарлықтай маңызы бар міндеттемелер туралы дұрыс емес және дұрыс емес мәліметтерді әдейі хабарлағанын анықтаса;
- 14.2.2. егер Сақтанушы / Сақтандырылушы сақтандыру жағдайынан шығынды азайту бойынша әдейі шаралар қолданбаса;
- 14.2.3. егер сақтанушы/Сақтандырылушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуын тергеуге және залалдың мөлшерін белгілеуге кедергі келтірсе;
- 14.2.4. егер Сақтанушы/Сақтандырылушы сақтандыру жағдайы туралы ережеде не сақтандыру шартында белгіленген мерзімді бұза отырып жазбаша өтініш берсе.
- 14.2.5. егер сақтандыру жағдайы Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен қасақана қылмыстар немесе сақтандыру жағдайымен себептік байланыстағы әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған жәбірленушінің іс-әрекеттерінің нәтижесінде туындаса;
- 14.2.6. егер келтірілген залал пайда алушыға Сақтанушының/сақтандырылушының/басқа тұлғалардың есебінен өтелсе. Егер залал ішінара өтелсе, онда Сақтандырушы сақтандыру шартының талаптары бойынша өтелуге жататын сома мен жәбірленушіге өтелген сома арасындағы айырманы төлейді.
- 14.2.7. егер сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде Сақтанушының/сақтандырылушының шарт бойынша азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылған міндеттемеде сақтанушының/сақтандырылушының ауысуы орын алса.
- 14.3. **Сақтандырушы сақтандыру төлемінен немесе оның бір бөлігінен бас тартуға құқылы, егер:**
- 14.3.1. Сақтанушы / Сақтанушы сақтандыру жағдайының басталғанын қажетті құжаттармен растаған жоқ;
- 14.3.2. шығындар, егер Ережелерде, Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасымен өзгеше көзделмесе, қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған әрекеттерді қоспағанда, Сақтанушының/Сақтандырылушының/ пайда алушының және/немесе Сақтанушымен/Сақтандырылушымен /пайда алушымен еңбек/шарттық қатынастарда тұратын, сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін адамдардың қасақана әрекеттерінен туындаған болса;
- 14.3.3. шығындар, егер Ережелерде, Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында өзгеше көзделмесе, Сақтанушының/сақтандырылушының/пайда алушының және/немесе Сақтанушымен/Сақтандырылушымен/пайда алушымен еңбек/шарттық қатынастарда тұратын,

заңнамалық актілерде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыстағы қасақана қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған адамдардың әрекеттерінен туындаған болса.

- 14.4. Сақтандыру шартының қолданысы тоқтатылғаннан кейін туындаған залалдар өтелуге жатпайды.
- 14.5. Сақтандыру шартының талаптарын, Қазақстан Республикасы заңнамасының қағидаларын, сондай-ақ ережелерін сақтамау пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға әкеп соғады. Сақтандырушыны Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босату бір мезгілде Сақтандырушыны Сақтанушыға/Сақтандырылушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатады. Бұл жағдайда Пайда алушыға келтірілген зиянды өтеу үшін жауапкершілік Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен тікелей зиян келтірушіге жүктеледі.
- 14.6. Сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушы сақтандыру шартында көрсетілген мерзімде сақтандыру сыйлықақысын төлемеген жағдайда сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырмайды.
- 14.7. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуына сақтанушы/Сақтанушы/пайда алушы сотқа шағымдана алады.
- 14.8. Егер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген талап қоюдың ескіру мерзімдері ішінде Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы немесе Ережелер бойынша Пайда алушыны/Сақтанушыны/Сақтандырылған тұлғаны сақтандыру төлемін алу құқығынан толық немесе ішінара айыратын мән-жай анықталса, Сақтанушы/сақтандырылған/пайда алушы алынған сақтандыру төлемін Сақтандырушыға толық көлемде немесе ішінара қайтаруға міндетті.
- 14.9. 90 күнтізбелік күн өткеннен кейін, сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген сәттен бастап, егер 60 күнтізбелік күн өткеннен кейін сақтандырушы сақтанушыға/пайда алушыға құжаттарды сақтандырушыға беру қажеттілігі туралы еске сала отырып, хат жіберу әдісімен тиісті түрде хабарлаған болса, Сақтандырушының осы Ережелердің 12-тарауында баяндалған құжаттар ұсынылмаған жағдайда сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы бар.

15. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ШАРТТАРЫ

- 15.1. Сақтандыру шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулар оларды жазбаша ресімдеген және Тараптардың уәкілетті өкілдері қол қойған жағдайда заңды күшіне ие болады.
- 15.2. **Сақтандыру шарты мынадай жағдайларда тоқтатылады:**
 - 15.2.1. әрекет ету мерзімі аяқталса;
 - 15.2.2. егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шарты бойынша белгіленген сақтандыру сомасының толық көлемінде сақтандыру төлемін жүзеге асыру;
 - 15.2.3. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен Сақтанушының/Сақтандырылушының таратылуы / қайтыс болуы немесе Сақтандырушының таратылуы ;
 - 15.2.4. соттың сақтандыру шартын жарамсыз деп тану туралы шешім қабылдауы;
 - 15.2.5. егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын/сақтандыру жарналарын төлемей;
 - 15.2.6. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа жағдайларда.
- 15.3. Сақтандыру Шарты Сақтанушы немесе Сақтандырушының талабы бойынша, сондай-ақ, Тараптардың келімімен мерзімінен бұрын тоқтауы мүмкін.
- 15.4. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату ниеті туралы шартты тоқтатуға ниет білдірген Тарап бұл туралы екінші Тарапқа кемінде Шартты тоқтатудың болжамды күніне дейін 30 (отыз) күнтізбелік күн ішінде жазбаша түрде хабарлауға міндетті.
- 15.5. Осы Ережелердің 15.5.1-тармағында сипатталған жағдайларды қоспағанда, Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің қолданыстағы нұсқасында көзделген шарттар бойынша Сақтанушының немесе Сақтандырушының талабы бойынша сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде, Сақтандырушы Сақтанушыға келесі формула бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарады:

$$(100\% - 30\%) * \left(TCC - \frac{CC * i}{N} \right), \text{ мұнда:}$$

*30% - сақтандырушының істі жүргізуге арналған шығыстары;
ТСС-сақтандыру шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысы;
СС - Сақтандыру шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы;
i - Пайдаланылған күндер саны (айналыс күні пайдаланылмаған болып есептеледі);
N - Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі (күндермен).*

- 15.5.1. Сақтанушы - жеке тұлғаның талабы бойынша сақтандыру шарты Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің қолданыстағы нұсқасында көзделген шарттар бойынша жасалған күннен бастап күнгізбелік он төрт күн ішінде мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде Сақтандырушы Сақтанушыға төменгі формула бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарады:

$$(100\% - 10\%) * \left(ТСС - \frac{СС * i}{N} \right), \text{ мұнда:}$$

*10% - сақтандырушының істі жүргізуге арналған шығыстары;
ТСС-сақтандыру шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысы;
СС - Сақтандыру шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы;
i - Пайдаланылған күндер саны (айналыс күні пайдаланылмаған болып есептеледі);
N - Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі (күндермен).*

- 15.6. Сақтанушы шарттан бас тартқан кезде (ҚР АҚ 841-бабының 2-тармағы), егер бұл ҚР АҚ 841-бабы 1-тармағының бірінші бөлігінде, ҚР АҚ 842-бабы 2-тармағының екінші және үшінші бөліктерінде көрсетілген мән-жайларға байланысты болмаса, егер шартта өзгеше көзделмесе, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары қайтарылуға жатпайды.

16. ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІНІҢ ӨЗГЕРУІ

- 16.1. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтанушы (сақтандырылушы), егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы сақтандырушыға дереу хабарлауға міндетті. Жағдайлардың өзгеруі, егер Тараптар мұны негізді түрде болжаған болса Сақтандыру шартын мүлде жасамаушы еді немесе айтарлықтай басқа шарттарда жасаушы еді деген негізде, соншалықты өзгерген жағдайда елеулі деп танылады;
- 16.2. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген Сақтандырушы, сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді немесе тәуекелдің ұлғаюына пропорционалды түрде қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.
- 16.3. Егер Сақтанушы (сақтандырылушы) сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, сақтандырушы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес шартты бұзуды талап етуге құқылы.

17. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫ БОЙЫНША ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

- 17.1. Сақтандыру шартынан туындайтын дау болған кезде Сақтанушы (жәбірленуші, пайда алушы) :
- 17.1.1. Сақтандырушыға (оның ішінде сақтандырушының филиалы, өкілдігі, интернет-ресурстары арқылы) талаптарды көрсете отырып және оның талаптарын растайтын құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша өтініш не
- 17.1.2. сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы не сақтандырушы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі арқылы) немесе сақтандыру шартынан туындайтын дауларды реттеу үшін сотқа өтініш жіберу.

- 17.2. Сақтандырушы Сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) өтініш алған кезде бес жұмыс күні ішінде дауды одан әрі реттеу тәртібін көрсете отырып, жазбаша жауапты қарайды және ұсынады.
- 17.3. Сақтанушы (жәбірленуші, пайда алушы) сақтандыру омбудсманына жүгінген жағдайда Сақтандырушы Сақтанушының, жәбірленушінің (пайда алушының), сақтандыру омбудсманының сұрау салуы бойынша сұрау салуды алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде дауды қарауға және шешуге қатысты құжаттарды ұсынуға міндетті.
- 17.4. Сақтандыру шарты бойынша барлық даулар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен қаралады. Залалдың себептері мен мөлшері туралы қайшылықтар туындаған жағдайда Тараптардың әрқайсысы сараптама жүргізуді талап етуге құқылы. Сараптама оны жүргізуді талап еткен Тараптың есебінен жүргізіледі.

18. **ФОРС-МАЖОР**

- 18.1. Осы Шарт бойынша міндеттемелерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған тарап, егер тиісті орындау еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайлар кезінде төтенше және алдын алуға болмайтын мән-жайлардың салдарынан мүмкін еместігі дәлелдесе, мүлктік жауаптылықта болмайды.
- 18.2. Форс-мажорлық жағдайларға мыналар жатады, бірақ олармен шектелмейді: су тасқыны, өрт, жер сілкінісі және басқа да табиғи апаттар, кез келген сипаттағы соғыстар немесе соғыс әрекеттері, блокадалар, мемлекеттік органдарға тыйым салу, төтенше жағдай, карантин режимін енгізу.
- 18.3. Форс-мажорлық мән-жайлардың әсеріне тап болған Тарап осындай мән-жайлардың басталғаны туралы екінші Тарапқа 3 (үш) жұмыс күні ішінде хабарлауға міндетті.
- 18.4. Форс-мажорлық мән-жайлардың қолданылуы құзыретті органдардың тиісті құжаттарымен расталуы тиіс.

19. **ҚОСЫМША ТАЛАПТАР**

- 19.1. Тараптардың келісімі бойынша Ережелерге сәйкес жасалатын сақтандыру Шартына қосымша шарттар (сақтандыру ескертпелері, ұйғарымдар, алып тастаулар және т.б.) енгізілуі мүмкін.
- 19.2. Ережеде қарастырылмаған барлық өзге шарттар Қазақстан Республикасының заңнамасымен реттеледі.
- 19.3. Мәтіндердің сәйкессіздігі анықталған жағдайда, Ереженің орыс тіліндегі мәтіні артықшылыққа ие болады.